

Vybrané aspekty novely zákona č. 95/2004 Sb. v postgraduálním vzdělávání lékařů

The Selected Aspects the Amendment to Act no. 95/2004 Coll. in Postgraduate Education of Physician

Ing. Miroslava Sumková, Slezská univerzita v Opavě

Abstract: The contribution is focused on the partial analysis of the amendment to Act no. 95/2004 Coll., In postgraduate education of physicians, the contribution contains comments of the author on selected updated facts and assessment of the introduction of the amendment into practice within the Czech Republic.

Key words: Act no. 95/2004 – postgraduate education of physicians – amendment of the law

Abstrakt: Príspevok je z obsahového hľadiska zameraný na čiastočnú analýzu novely zákona č. 95/2004 Sb. v postgraduálnom vzdelávaní lekárov, príspevok obsahuje komentáre autora k vybraným novelizovaným skutočnostiam a zhodnotenie zavedenia novely do praxe v rámci Českej republiky.

Klíčová slova: zákon č. 95/2004 – postgraduálne vzdelávanie lekárov – novelizácia zákona

ÚVOD

Cieľom príspevku je vymedzenie vybraných zmien, ktoré priniesla v rámci postgraduálneho vzdelávania lekárov novela zákona č. 95/2004 Sb., *zákon o podmínkách získavání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta* (ďalej len „Zákon“). Samotný legislatívny proces, týkajúci sa predmetnej novelizácie, sprevádzali pomerne vyhranené diskusie na úrovni jednotlivých stavovských organizácií lekárov, zubných lekárov a farmaceutov, odborných spoločností, zástupcov lekárske fakulty, Ministerstva zdravotníctva ČR a Poslaneckej snemovne ČR, ktorá, i napriek vetu Senátu ČR zo dňa 15. 12. 2016, predložený návrh novely Zákona schválila. Novela Zákona bola napokon Prezidentom ČR podpísaná, dňa 6. 3. 2017 ako zákon č. 67/2017 Sb. vyhlásená v Zbierke zákonov a je účinná odo dňa 1. 7. 2017.

V príspevku sa autor zameriava len na najzásadnejšie zmeny oproti pôvodnému zneniu. Obsahové zameranie jednotlivých okruhov skúmanej problematiky bude nasledovné:

- Odborný dozor a odborný dohľad
- Špecializovaná spôsobilosť lekára a atestačná skúška
- Zdravotná spôsobilosť zdravotníckeho pracovníka
- Garant odboru (česky: *Garant oboru*),¹ školiteľ
- Akreditácia a akreditačná komisia
- Vzdelávacia rada
- Nadstavbové odbory
- Funkčné kurzy
- Financovanie špecializačného vzdelávania.

1. ODBORNÝ DOZOR A ODBORNÝ DOHĽAD

Výkonom povolania lekára pod odborným dozorom sa rozumie výkon činnosti lekára s odbornou spôsobilosťou pred získaním certifikátu o absolvovaní základného kmeňa. Podľa ustanovenia § 4 Zákona: „*Odborný dozor vykonáva lekár so špecializovanou spôsobilosťou prítomný v zdravotníckom zariadení, v ktorom vykonáva činnosť lekár s odbornou spôsobilosťou, s fyzickou dosiahnuteľnosťou lekára so špecializovanou spôsobilosťou do 15 minút.*“ Takýto lekár musí byť v pracovnom pomere s poskytovateľom zdravotných služieb, alebo v služobnom pomere, alebo musí byť sám poskytovateľom zdravotných služieb. Odborný dozor môže vykonávať jeden školiteľ nad najviac 2 lekármi v špecializačnej príprave.

Bez odborného dozoru môže lekár s odbornou spôsobilosťou vykonávať činnosti, ktoré zodpovedajú rozsahu znalostí a schopností získaných štúdiom v akreditovanom zdravotníckom magisterskom študijnom programe všeobecné lekárstvo, a ktoré sú stanovené vykonávacím právnym predpisom.

¹ Preklad českého výrazu „*garant oboru*“ je v slovenčine „garant odboru“.

Pod odborným dozorom môže lekár s odbornou spôsobilosťou vykonávať preventívnu, diagnostickú, liečebnú, liečebne rehabilitačnú, dispenzárnú a paliatívnu starostlivosť podľa zákona o zdravotných službách, revízne činnosti podľa zákona upravujúceho verejné zdravotné poistenie.

Lekár s odbornou spôsobilosťou môže po získaní certifikátu o absolvovaní základného kmeňa vykonávať činnosti v rozsahu, ktorý mu písomne stanoví jeho školiteľ, a to pod odborným dohľadom.

Bez odborného dohľadu môže lekár s odbornou spôsobilosťou a s certifikátom o absolvovaní základného kmeňa vykonávať podľa § 4 Zákona: „a) činnosti, ktoré odpovedajú rozsahu znalostí a schopností získaných vzdelávaním v základnom kmeni, a ktoré sú stanovené vykonávacím právnym predpisom činnosti, b) revíznu činnosť podľa zákona upravujúceho verejné zdravotné poistenie a c) ďalšie činnosti v rozsahu, ktorý mu písomne stanoví jeho školiteľ.“

Aby lekár s odbornou spôsobilosťou po získaní certifikátu o absolvovaní základného kmeňa zložil atestačnú skúšku, musí povolenie lekára vykonávať pod odborným dohľadom. Podľa § 4 ods. 6 Zákona „odborný dohľad vykonáva lekár so špecializovanou spôsobilosťou, a to nepretržitou telefonickou dostupnosťou a fyzickou dosiahnuteľnosťou zdravotníckeho zariadenia, v ktorom vykonáva činnosť lekár s odbornou spôsobilosťou, do 30 minút.“ Takýto lekár musí byť v pracovnom pomere s poskytovateľom zdravotných služieb, v služobnom pomere k poskytovateľovi zdravotných služieb, prípadne, musí byť sám poskytovateľom zdravotných služieb. Jeden školiteľ môže vykonávať odborný dohľad nad najviac 3 lekármi v špecializačnej príprave.

Jeden školiteľ môže súčasne vykonávať odborný dozor a odborný dohľad nad najviac tromi lekármi v špecializačnej príprave. Výkon odborného dozoru a odborného dohľadu je povinný zaistiť poskytovateľ zdravotných služieb.

Pod odborným dohľadom môže lekár s odbornou spôsobilosťou vykonávať preventívnu, diagnostickú, liečebnú, liečebne rehabilitačnú, dispenzárnú a paliatívnu starostlivosť podľa zákona o zdravotných službách, revízne činnosti podľa zákona upravujúceho verejné zdravotné poistenie.

Vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam tak síce novelizované znenie Zákona predstavuje väčšiu ochranu mladých lekárov v zmysle právnej istoty pri výkone ich povolania pod odborným dozorom a odborným dohľadom, otázne však zostáva, ako bude toto zákonné ustanovenie v praxi dodržiavané, keďže Zákon samotný neustanovuje kontrolný mechanizmus skutočného stavu u poskytovateľov zdravotných služieb zo strany Ministerstva zdravotníctva prípadne ďalších oprávnených orgánov štátnej správy a príslušných samospráv.

Novelizované znenie prináša rozšírenie súhrnu činností, ktoré sú považované za súčasť výkonu povolania lekára, a to o paliatívnu starostlivosť a revíznu činnosť.

2. ŠPECIALIZOVANÁ SPÔSOBILOSŤ LEKÁRA A ATESTAČNÁ SKÚŠKA

Novela Zákona upravila podmienky absolvovania špecializovanej spôsobilosti lekára. Špecializovaná spôsobilosť lekára sa v zmysle ustanovení § 5 Zákona „získava úspešným ukončením špecializačného vzdelávania atestačnou skúškou [...]. Špecializačné vzdelávanie lekára prebieha

v *špecializačnom odbore*“, pričom zloženie špecializačného vzdelávania pozostáva „zo základného kmeňa, na ktorý nadväzuje vzdelávanie vo vlastnom špecializačnom výcviku“. Podmienkou realizácie špecializačného vzdelávania je existencia pracovného alebo prípadne služobného pomeru.

Špecializačné vzdelávanie prebieha ako celodenná príprava v akreditovaných zariadeniach v rozsahu zodpovedajúcom stanovenej týždennej pracovnej dobe, ktorá podľa príslušných ustanovení Zákonníku práce predstavuje štyridsať hodín a účastníkovi špecializačného vzdelávania za ňu prináleží odmena. Novelizované znenie pôvodné ustanovenie dopĺňa o úpravu, v prípade ak špecializačné vzdelávanie prebieha ako príprava pri nižšom rozsahu, než je stanovená týždenná pracovná doba, pričom stanovuje, že jej celková dĺžka, úroveň a kvalita nesmie byť nižšia než pri celodennej príprave. V prípade rozvoľnenej prípravy nesmie byť rozsah nižší než 0,5 týždennej pracovnej doby, v prípade materskej alebo rodičovskej dovolenky nižší než 0,2 týždennej pracovnej doby. Aby sa predišlo extrémnemu skracovaniu dĺžky trvania špecializačného vzdelávania sa tak doba, ktorá stanovujú týždennú pracovnú dobu (40 hodín) presahuje, do špecializačného vzdelávania nezapočítava.

Za predpokladu, že účastník špecializačného vzdelávania uskutočňuje takéto vzdelávanie na neakreditovanom pracovisku, ktoré ale zároveň spĺňa všetky podmienky pre udelenie akreditácie v súlade s príslušným vzdelávacím programom, môže byť účastníkovi na základe žiadosti adresovanej Ministerstvu zdravotníctva udelená výnimka, v rámci ktorej je vydávané rozhodnutie o započítaní odbornej praxe v rozsahu maximálne 0,75 stanovenej dĺžky špecializačného vzdelávania, prebiehajúcom na takomto pracovisku. Doba výkonu zdravotníckeho povolania v priebehu štúdia v doktorskom študijnom programe alebo jeho časti sa započíta do špecializačného vzdelávania lekára len v prípade, ak súbežná doba výkonu povolania lekára v pracovnom pomere k poskytovateľovi zdravotných služieb dosahovala aspoň 0,5 stanovenej týždennej pracovnej doby. Do špecializačného vzdelávania sa započítava odborná prax, prípadne jej časť, absolvovaná v inom odbore špecializácie alebo v inom základnom kmeni v cudzine, za predpokladu splnenia zákonných podmienok, pričom v prípade odbornej praxe absolvovanej v cudzine je nutné, aby takáto odborná prax spĺňala svojím obsahom a rozsahom náležitosti príslušného vzdelávacieho programu, a tiež aby vysoká škola, prípadne oprávnený poskytovateľ zdravotných služieb v rámci dotknutého štátu, ktorá danú prax potvrdzuje, zároveň zabezpečovala špecializované vzdelávanie v príslušnom odbore v súlade s platnou národnou legislatívou. Bez ohľadu na vyššie uvedené ale platí, že s konečnou platnosťou o započítaní odbornej praxe rozhodne Ministerstvo zdravotníctva.

V prípade, že lekár, z dôvodu materskej alebo rodičovskej dovolenky, prerušil výkon lekárskeho povolania a súčasne bol zaradený do špecializačného vzdelávania v odbore pediatria, započíta sa mu do odbornej praxe, prax v dĺžke 3 mesiacov pri každom dieťati, pri ktorom lekár preruší výkon povolania z dôvodu materskej alebo rodičovskej dovolenky, a to na základe predloženia žiadosti o započítanie odbornej praxe. Do doby odbornej praxe možno takto započítať celkom najviac šesť mesiacov, pri splnení podmienky trvania materskej alebo rodičovskej dovolenky, a to buď jednotlivo alebo obe v súčte minimálne šiestich mesiacov.

S ohľadom na vyššie uvedené, je možné konštatovať zjavný zámer zákonodarcov, vyjsť v ústrety lekárkam a lekárom, na materskej či rodičovskej dovolenke, pričom táto nebude ďalej vnímaná ako prekážka pri uskutočňovaní špecializačného vzdelávania a ďalšieho profesného rastu.

Podľa znenia Zákona pred účinnosťou novely, bolo špecializačné vzdelávanie považované za prehlbovanie kvalifikácie v zmysle Zákonníku práce, účasť na ktorom, mohol poskytovateľ zdravotných

služieb po lekárovi v postavení zamestnanca vyžadovať ako súčasť výkonu zmluvne zjednanej práce, pričom za úhradu súvisiacich nákladov zodpovedal v plnej miere zamestnávateľ pokiaľ tieto nepresahovali hranicu 75.000,- Kč. Prijatím novely však došlo k zmene, kedy je účasť na vzdelávaní v prvom základnom kmeni a v prvom špecializačnom odbore považovaná za zvyšovanie kvalifikácie v zmysle ustanovenia § 231 a nasl. Zákonníku práce, čo pre účastníkov špecializačného vzdelávania a poskytovateľov zdravotných služieb v postavení zamestnávateľov predstavuje zásadnú zmenu, ktorej reálne dopady bude možné zhodnotiť až v budúcnosti, a to hlavne s ohľadom na predpokladaný nárast uzatváraných kvalifikačných dohôd podľa § 234 Zákonníku práce. Vzdelávanie odlišného respektíve iného charakteru, ako v prvom základnom kmeni a v prvom špecializačnom odbore, do ktorého je účastník špecializačného vzdelávania zaradený podľa Zákona, sa považuje za prehlbovanie kvalifikácie podľa Zákonníku práce.

Novelizované znenie povoľuje súbežné zaradenie lekára v najviac dvoch špecializačných odboroch len za predpokladu, pokiaľ majú rovnaký základný kmeň, a zároveň stanoví, že lekár nemôže byť zaradený súčasne v špecializačnom odbore a v nadstavbovom odbore špecializačného vzdelávania.

V rámci nového ustanovenia § 5a Zákona sú priamo definované základné kmene špecializačného vzdelávania, ktorých je devätnásť, pričom dĺžka vzdelávania pre každý základný kmeň je stanovená na tridsať mesiacov a je ukončená skúškou, ktorú môže účastník špecializačného vzdelávania opakovať najviac trikrát, najskôr avšak po dobe šiestich mesiacov odo dňa neúspešne vykonanej skúšky. Príprava a priebeh skúšky prebieha v gescii Ministerstva zdravotníctva prípadne ním poverenej organizácie. Po úspešnom zložení skúšky po ukončení vzdelávania v základnom kmeni získava lekár certifikát o absolvovaní základného kmeňa, podobu ktorého stanoví vykonávací právny predpis.

Novela Zákona upravuje aj problematiku atestačnej skúšky a súvisiaceho procesu, ktorá je špecifikovaná v ustanovení § 21 Zákona. Špecializačné vzdelávanie sa ukončuje atestačnou skúškou pred odborovou atestačnou komisiou podľa skúšobného poriadku stanoveného príslušným právnym predpisom na základe žiadosti uchádzača o vykonaní atestačnej skúšky. Minister zdravotníctva vždy menuje členom odborovej akreditačnej komisie člena, ktorý je súčasne aj členom akreditačnej komisie. Zoznam menovaných členov atestačnej komisie pre nasledujúci kalendárny rok zverejňuje Ministerstvo zdravotníctva na svojich webových stránkach vždy do 1. decembra. Atestačnej skúšky by sa mal zúčastniť i školiteľ uchádzača, v prípade, že sa tento skúšky neúčastní, zúčastní sa garant odboru alebo prípadne iný lekár so špecializovanou spôsobilosťou v príslušnom odbore, z ktorého je atestačná skúška vykonávaná, ktorého určí príslušný garant odboru, pričom musí byť splnená podmienka aby tento lekár bol zamestnancom akreditovaného zariadenia, v ktorom prebiehalo špecializačné vzdelávanie uchádzača prípadne v služobnom pomere k akreditovanému zariadeniu.

V prípade, že lekár so získanou špecializovanou spôsobilosťou prerušil výkon povolania v posledných siedmych rokoch v celkovom súbte viac než šesť rokov, je povinný sa po skončení prerušenia výkonu povolania doškoliť v rozsahu najmenej šesťdesiat pracovných dní na pracovisku poskytovateľa zdravotných služieb v odbore, v ktorom špecializovanú spôsobilosť získal. Samotné doškolenie prebieha pod vedením lekára s rovnakou špecializovanou spôsobilosťou, pričom tento „atestovaný“ lekár má povinnosť viesť záznamy o doškolení a na konci vydá potvrdenie o priebehu a ukončení doškolenia. Zákon súčasne v tomto ustanovení § 6 určuje, že v nadstavbových odboroch sa doškolenie neprevádza. Doškolenie prebieha ako celodenná príprava v rozsahu zodpovedajúcom

stanovenej týždennej pracovnej dobe, pričom môže prebiehať aj v kratšom režime, no táto doba nesmie byť nižšia než 0,5 stanovenej týždennej pracovnej doby a zároveň platí, že doba presahujúca týždennú pracovnú dobu sa do doškolenia nezapočítava. Povinnosť dokumentovať pracovnú dochádzku lekára, ktorý absolvuje doškoľovanie, má príslušné akreditované zariadenie prípadne príslušný poskytovateľ zdravotných služieb.

Novelizované znenie v ustanovení § 6 ods. 2 Zákona pokladá za prerušenie výkonu povolania lekára aj výkon v rozsahu nižšom než je 0,2 stanovenej pracovnej týždennej doby, a to súhrnne, v rámci všetkých základných pracovných pomerov pri výkone povolania lekára.

V rámci novelizovaného znenia nedošlo k zásadnej zmene týkajúcej sa samotných špecializačných odborov, kmeňov a príslušných dôb trvania vzdelávania. Tieto sú špecifikované v rámci Prílohy č. 1 Zákona, pričom účinné znenie definuje 43 špecializačných odborov, z čoho vyplýva, že k zásadnej redukcii v podstate nedošlo. Vlastná doba trvania prípravy v príslušnom odbore sa u niektorých odborov skrátila v priemere o šesť až dvanásť mesiacov, pričom sa ale uvádza, že sa jedná o *minimálnu dĺžku vzdelávania*, z čoho v podstate vyplýva, že sa táto doba trvania môže predlžovať.

3. GARANT ODBORU, ŠKOLITEĽ

Akreditované zariadenie, ktoré poskytuje lôžkovú starostlivosť, menuje pre každý akreditovaný odbor garanta odboru, ktorým je lekár vykonávajúci vedúcu funkciu v príslušnom akreditovanom zariadení a to s minimálne päťročnou odbornou praxou po získaní špecializovanej spôsobilosti alebo s minimálne dvojročnou odbornou praxou po získaní zvláštnej špecializovanej spôsobilosti.

Podľa novelizovaného ustanovenia § 20 Zákona je pre každý akreditovaný odbor menovaný garant odboru, pričom jeho povinnosťou je prideliť každému účastníkovi špecializačného vzdelávania školiteľa. Zákon stanovuje, že školiteľom môže byť len zdravotnícky pracovník so špecializovanou spôsobilosťou spĺňajúci príslušné podmienky. Úlohou školiteľa je dohliadať na odbornú stránku výkonu, preverovanie teoretických znalostí a praktických schopností účastníka špecializačného vzdelávania. Podľa dikcie ustanovenia § 20 ods. 7 Zákona: „*Jeden školiteľ môže vykonávať odborný dozor nad najviac dvomi lekármi alebo farmaceutmi v špecializačnej príprave alebo odborný dohľad nad najviac tromi lekármi, zubnými lekármi alebo farmaceutmi v špecializačnej príprave. Jeden školiteľ môže súčasne vykonávať odborný dozor a odborný dohľad nad najviac tromi lekármi, zubnými lekármi alebo farmaceutmi v špecializačnej príprave*“, čo je možno hodnotiť ako pozitívny prínos novely vzhľadom k zvýšeniu kvalitatívnej úrovne činnosti v zrovnaní ku kvantitatívnemu obmedzeniu.

4. ZDRAVOTNÁ SPÔSOBILOSŤ ZDRAVOTNÍCKEHO PRACOVNÍKA

Novela taktiež rozširuje počet subjektov oprávnených preskúmať zdravotnú spôsobilosť zdravotníckeho pracovníka. V prípade, pokiaľ existuje dôvodné podozrenie, že mohlo dôjsť k zmene zdravotného stavu zdravotníckeho pracovníka, môže byť zdravotnícky pracovník vyzvaný k opätovnému preskúmaniu jeho zdravotnej spôsobilosti nielen správnym úradom (vydávajúcim oprávnenie k poskytovaniu zdravotných služieb), ale taktiež Ministerstvom zdravotníctva alebo

príslušnou stavovskou organizáciou, ktorej je posudzovaný zdravotnícky pracovník členom (Česká lekárska komora, Česká stomatologická komora alebo Česká lekárnická komora). Za účelom eliminovať prípadný konflikt záujmov novelizované znenie stanoví, že lekársky posudok nesmie byť vydaný osobou blízkou (tj. podľa o. z. § 22 „*príbuzný v rade priamej, súrodenec a manžel alebo partner podľa iného zákona upravujúceho registrované partnerstvo, iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako ujmu vlastnú. Má sa za to, že osobami blízkymi sú aj osoby zošvagrené alebo osoby, ktoré spolu trvale žijú*“), a v prípade všeobecných praktických lekárov ani osobou, ktorá je ich zamestnávateľom respektíve iným všeobecným praktickým lekárom, ktorý je v zamestnaneckom vzťahu alebo služobnom pomere k rovnakému zamestnávateľovi ako posudzovaný všeobecný praktický lekár.

5. AKREDITÁCIA A AKREDITAČNÁ KOMISIA

Novelizované znenie ustanovenia § 13 Zákona umožňuje, na základe udelenej akreditácie, možnosť uskutočňovať konkrétne určený vzdelávací program alebo jeho časť od dátumu jeho zverejnenia vo Vestníku Ministerstva zdravotníctva. Akreditáciu je tak možné udeliť pre: „*základný kmeň, vlastný špecializovaný výcvik, časť špecializovaného vzdelávania uskutočňovanú v rámci poskytovania špecializovanej ambulantnej starostlivosti, odbor špecializačného vzdelávania, doplňujúcu odbornú prax, nadstavbový odbor, teoretickú časť programu vzdelávania, funkčný kurz, zaistenie odbornej praxe v rámci praktickej časti aprobačnej skúšky, časť špecializačného vzdelávania v odbore praktického lekárstva*“. V rámci nového ustanovenia § 14a Zákona bol taktiež upravený akreditačný proces tak, že žiadosť o predĺženie akreditácie musí byť doručená najneskôr 120 dní pred vypršaním jej platnosti, a v prípade, pokiaľ Ministerstvo zdravotníctva nerozhodne do dňa, kedy platnosť akreditácie končí, jej platnosť sa automaticky predlžuje do nadobudnutia právnej moci nového rozhodnutia. Vzhľadom k vyššie uvedeným zmenám, týkajúcim sa akreditačného procesu a jeho predĺženia, je možné konštatovať, že došlo k istej racionalizácii samotného procesu akreditácie a jeho účastník sa tak nemôže dostať do situácie, kedy by teoreticky mohol prísť o akreditáciu v priebehu samotného procesu.

Vďaka zmenám, ktoré novelizujú ustanovenie § 15 Zákona o akreditačnej komisii, tak bolo nahradené pôvodné znenie, ktoré fakticky znemožňovalo byť členom akreditačnej komisie viac než dve po sebe idúce obdobia, a funkciu člena akreditačnej komisie je v súčasnosti možné vykonávať i opakovane. Úlohou akreditačnej komisie je, okrem iného, príprava podkladov pre stanovenie obsahu vzdelávacích programov jednotlivých odborov špecializovaného vzdelávania, nadstavbových odborov a obsahu vzdelávania v základnom kmeni, následne tiež pripravuje podklady pre stanovenie činností, ktoré lekári vykonávajú na základe úspešného absolvovania základného kmeňa. O vymenovaní členov akreditačnej komisie rozhoduje s konečnou platnosťou minister zdravotníctva. Je tvorená zo zástupcov navrhnutých Českou lekárskou komorou (1/3), lekárske fakultami (1/3) a Ministerstvom zdravotníctva (1/3), pričom v rámci novely bol minimálny počet jej členov zvýšený na deväť, ktorí si zo svojho streda volia predsedu akreditačnej komisie.

6. VZDELÁVACIE RADY

Nóvum, ktoré novelizované znenie Zákona v ustanovení § 16a prináša, je zriadenie poradného orgánu ministerstva, ktorým je vzdelávacia rada (lekárov, zubných lekárov a tiež farmaceutov). Členmi vzdelávacej rady sú traja zástupcovia navrhnutí ministerstvom, dvaja zástupcovia navrhnutí odbornou spoločnosťou, dvaja zástupcovia, ktorých navrhuje príslušná profesná komora (ČLK, ČSK, ČLK) a dvaja zástupcovia navrhnutí lekárskymi fakultami, v prípade Vzdelávacej rady farmaceutov, farmaceutickými fakultami. Úlohou vzdelávacích rád je jednanie o jednotnej štruktúre a zrovnateľnosti vzdelávacích programov jednotlivých odborov špecializačného vzdelávania a nadstavbových odborov. Vzdelávacie rady ďalej predkladajú návrhy obsahu vzdelávajúcich programov jednotlivých odborov k schváleniu ministrovi zdravotníctva, a zároveň sú oprávnené odporučiť vznik alebo zánik odborov špecializačného vzdelávania, nadstavbových odborov alebo funkčných kurzov. Taktiež predkladajú ministrom zdravotníctva svoje odporúčenie k riešeniu odborných sporov medzi jednotlivými akreditačnými komisiami.

7. NADSTAVBOVÉ ODBORY

Vzdelávanie v nadstavbovom odbore prebieha ako celodenná príprava v akreditovaných zariadeniach podľa tohto Zákona v rozsahu odpovedajúcej stanovenej týždennej pracovnej dobe a účastníkovi zaň prináleží odmena. Ministerstvo zdravotníctva započítava do vzdelávania v nadstavbovom odbore i časť skoršie absolvovaného špecializačného vzdelávania. Započítať je možné vzdelávanie, ktoré účastník absolvoval v období predchádzajúcich desiatich rokov. Študentovi respektíve absolventovi doktorského štúdia sa taktiež môže započítať doba výkonu zdravotníckeho povolania v priebehu štúdia. Samotným absolvovaním vzdelávania v nadstavbovom odbore získava lekár zvláštnu špecializovanú spôsobilosť.

8. FUNKČNÉ KURZY

Odbornú, špecializovanú alebo zvláštnu špecializovanú spôsobilosť k výkonu povolania lekára nemožno získať absolvovaním funkčného kurzu. Akreditované zariadenie podáva žiadosť na vznik funkčného kurzu ministerstvu, žiadosť prerokuje akreditačná komisia a vzdelávacia rada. Následne ministerstvo zdravotníctva rozhodne o zaradení funkčného kurzu do zoznamu funkčných kurzov. Podľa ustanovenia § 21j Zákona je rozsah funkčného kurzu minimálne jeden a maximálne šesť mesiacov, pričom funkčný kurz môže prebiehať taktiež formou rozvoľnenej prípravy, minimálne však v rozsahu ½ týždennej pracovnej doby. Kurzy, ktoré schváli Ministerstvo zdravotníctva sú zverejňované vo Vestníku Ministerstva zdravotníctva. Doktorské štúdium sa do vzdelávania v rámci funkčného kurzu nezapočítava, ale započítava sa časť skoršie absolvovaného špecializačného vzdelávania, vzdelávania v nadstavbovom odbore alebo v inom funkčnom kurze, ktorý spĺňa všetky nutné náležitosti podľa Zákona. Žiadosť o zaradenie do funkčného kurzu podáva zdravotnícky pracovník príslušnej poverenej organizácií. Zakončením funkčného kurzu je absolvovanie záverečnej skúšky pred komisiou, zriaďovateľom ktorej je Ministerstvo zdravotníctva. Samotné zavedenie funkčných kurzov môže byť

vnímané kontraproduktívne, vzhľadom k tomu, že sa týka všetkých lekárov bez obmedzenia, a teda znamená, že aj vysokokvalifikovaní a vedúci lekári, s desiatkami rokov praxe budú nútení absolvovať tieto kurzy v rámci metód, ktoré doposiaľ uskutočňovali rutinne a obmedziť ich vykonávanie bez predchádzajúceho absolvovania funkčného kurzu.

9. FINANCOVANIE ŠPECIALIZAČNÉHO VZDELÁVANIA

Prijatím novely Zákona sa zmenila doba poskytnutia dotácie na špecializačné vzdelávanie v základnom kmeni u odborov špecializačného vzdelávania lekárov, a to najdlhšie počas doby tridsiatich mesiacov. Príslušné akreditované zariadenie môže požiadať o dotáciu na rezidenčné miesto v prípade, ak účastník špecializačného vzdelávania zahájí špecializačné vzdelávanie v akreditovanom zdravotníckom zariadení a súčasne má s týmto zdravotníckym zariadením uzavretú pracovnú zmluvu v rozsahu minimálne polovice stanovenej týždennej pracovnej doby a minimálne po dobu dĺžky trvania základného kmeňa. Minulé znenie Zákona stanovovalo povinnosť, mať uzavretú pracovnú zmluvu po dobu špecializačného vzdelávania stanovenú vzdelávacím programom v príslušnom odbore.

ZÁVER

Za hlavný cieľ novelizovaného znenia Zákona možno považovať snahu o nové nastavenie rámca, ktorý umožňuje stabilizovať a skvalitňovať systém vzdelávania v odboroch špecializačného vzdelávania a vzdelávania v nadstavbových odboroch lekárov. Novelizované znenie Zákona je účinné len krátku dobu, preto je pomerne ťažké, reálne vyhodnotiť eventuálne dopady na systém vzdelávania lekárov, už teraz je však možné konštatovať, že situácia ohľadne dostupnosti vzdelávania v regionálnych nemocniciach a otázka financovania vzdelávania vyriešená nebola. I napriek tomu bola novela Zákona lekárskou obcou dlhodobo očakávaná. Za jeden z krucálnych dôvodov, pre ktoré sa mladí lekári a absolventi medicíny rozhodnú odísť do zahraničia, je možné považovať súčasný systém špecializačného vzdelávania a zvyšovania odbornej kvalifikácie, ktorý býva často hodnotený ako neprehľadný a k mladým lekárom doslova antagonický. Pokiaľ bude novelizované znenie Zákona znamenať skutočné zlepšenie súčasnej situácie, bude s tým súvisiaci vplyv na celú generáciu lekárov a rovnako tak ich pacientov, markantný. Obavy možno vyjadriť len v prípade, pokiaľ budú reálne dopady novelizovaného znenia znamenať zhoršenie doterajšieho stavu špecializačného vzdelávania lekárov, pričom najviac viditeľným dôsledkom bude pokračujúci trend odchodu mladých lekárov a absolventov medicíny do zahraničia, a s tým súvisiaci kvalitatívny pokles personálnych kapacít u domácich poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, na čo doplatí v konečnom dôsledku ten najdôležitejší článok v celom reťazci poskytovania zdravotnej starostlivosti – pacient.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY:

- 1) MROZEK, Zdeněk. Změny v postgraduálním vzdělávání lékařů. *Tempus medicorum*. 2017, roč. 26, č. 3, s. 3–7. ISSN 1214-7524.
- 2) *Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů včetně Důvodové zprávy* [on-line]. Dostupné na: <<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=125125>> [07-06-2017].
- 3) *Zákon č. 262/2006 Sb., Zákon zákoník práce*, v platnom znení.
- 4) *Zákon č. 89/2012 Sb., Zákon občanský zákoník*, v platnom znení.
- 5) *Zákon č. 95/2004 Sb., Zákon o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta*, v platnom znení.
- 6) *Zákon č. 592/1992 Sb., Zákon České národní rady o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění*, v platnom znení.
- 7) *Zákon č. 48/1997 Sb., Zákon o veřejném zdravotním pojištění*, v platnom znení.